

Басиста І.В.

*професор кафедри
кримінально-правових
дисциплін та ОРД
Прикарпатського
факультету НАВС, доктор
юридичних наук, доцент*

Basysta I.V.

*professor of the Department
of Criminal Law courses,
Precarpathian faculty of
National Academy of Internal
Affairs, Doctor of Law,
Associate Professor*

**ОРГАНИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ:
ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ**

Відповідно до статті 38 КПК України органами досудового розслідування (органами, що здійснюють дізнання і досудове слідство) є слідчі підрозділи: органів внутрішніх справ; органів безпеки; органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства; органів державного бюро розслідувань; підрозділ детективів, підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України.

При досудовому розслідуванні кримінальних проступків у встановлених законом випадках повноваження слідчого органу досудового розслідування можуть здійснюватися співробітниками інших підрозділів органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства [1].

Проведеним аналізом цієї норми КПК нами встановлено дві досить важливі проблеми, по-перше, відповідно до прийнятого Верховною Радою України Закону України «Про органи внутрішніх справ» від 2 липня 2015 року № 579-VIII, на який накладено вето Президентом, органи внутрішніх справ - система органів виконавчої влади та військових формувань, що беруть участь у формуванні та/або реалізують державну політику у сфері внутрішніх справ.

До системи органів внутрішніх справ входять:

- 1) Міністерство внутрішніх справ України;
- 2) центральні органи виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України (далі - центральні органи виконавчої влади):

Національна поліція України;

центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні;

центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів;

центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, профілактики травматизму невиробничого характеру, а також гідрометеорологічної діяльності;

3) Національна гвардія України [2].

Виходячи із наведених положень, стає зрозумілим і очевидним той факт, що поняття «слідчі підрозділи органів внутрішніх справ», як таке не може існувати, адже із всього вичерпного переліку ОВС функціонування слідчих підрозділів передбачено лише у Національній поліції України.

Однак, Закон України «Про органи внутрішніх справ» до сьогоднішнього дня перебуває під вето Президента. Зокрема, у пропозиціях Президента України до цього Закону чітко відзначено, що підтримуючи необхідність невідкладного проведення комплексного та системного реформування органів внутрішніх справ, слід зауважити, що запропонований Законом підхід до функціональних та організаційних перетворень у названій сфері суперечить засадничим нормам Конституції України щодо здійснення виконавчої влади, унеможливує далі реформування системи органів внутрішніх справ з метою її наближення до сучасних європейських стандартів деполітизації діяльності правоохоронних органів.

В основу концепції Закону покладено закріплення на законодавчому рівні спрямування і координації Міністром внутрішніх справ України органів, які Законом відносяться до системи органів внутрішніх справ, а саме: Національної поліції України, центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних

ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, профілактики травматизму невиробничого характеру, а також гідрометеорологічної діяльності. Крім того, до системи органів внутрішніх справ Закон відносить і Національну гвардію України – військове формування (статті 1, 4, 7). Щодо таких органів Міністерство внутрішніх справ України згідно із Законом, зокрема, визначає пріоритетні напрями розвитку (пункт 2 статті 9).

Установлення Верховною Радою України шляхом прийняття Закону переліку центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України, обмежує конституційні повноваження Кабінету Міністрів України і є перевищенням парламентом своїх повноважень. Згідно з Конституцією України саме Кабінет Міністрів України, реалізуючи конституційні повноваження з утворення, реорганізації та ліквідації центральних органів виконавчої влади, спрямування та координації діяльності центральних органів виконавчої влади (пункти 9 і 91 статті 116), визначає систему таких органів, порядок здійснення координації їх діяльності членами Кабінету Міністрів України [3].

Із наведених вище та інших підстав Президент України не підписав Закон та наклав на нього вето.

У такій правовій невизначеності на практиці слідчими приймаються процесуальні рішення у кримінальних провадженнях, тому виникає логічне запитання, чи належними суб'єктами в рамках описаного правового поля вони приймаються. Так як сучасні слідчі колишньої міліції ще не пройшли відборів до нової поліції, то хто залишився уповноваженим суб'єктом на здійснення досудового розслідування...

Друга проблема криється в тому, що статтею 38 КПК також задекларовано, що при досудовому розслідуванні кримінальних проступків у встановлених законом випадках повноваження слідчого органу досудового розслідування можуть здійснюватися співробітниками інших підрозділів органів внутрішніх справ і т.д.

Виникає знову ж таки запитання, хто відноситься до «співробітників інших підрозділів органів внутрішніх справ»...

Підняті проблеми вимагають нагального вирішення на законодавчому рівні, адже створюючи описану вище, як на нас патову ситуацію, в першу чергу законодавець бере на себе тягар відповідальності перед національними та Європейськими судовими інституціями за створення передумов для подальшого формування неналежної доказової бази у кримінальних провадженнях, зокрема неналежним суб'єктом.

1. *Kryminal'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrayiny [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg> (vstupyv v diyu z 20 lystopada 2012 roku).*
2. *Pro orhany vnutrishnikh sprav: Zakon Ukrayiny vid 2 lypnya 2015 roku # 579-VIII [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>*
3. *Poyasnennya veto do Zakonu Ukrayiny pro orhany vnutrishnikh sprav [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>*

Basysta I.V. Organs of pre-trial investigation : separate problems of contemporaneity

In accordance with the article of 38 CPC of Ukraine the organs of pre-trial investigation (by organs that carry out an inquest and pre-trial investigation) are investigators subdivisions: organs of internal affairs; organs of safety; organs that carry out control after inhibition of tax law; organs of state bureau of investigations; subdivision of detectives, subdivision of internal control of the National anticorruption bureau of Ukraine.

To the system of organs of internal affairs enter:

- 1) Ministry of internal affairs of Ukraine;
- 2) central executive bodies activity of that is directed and coordinated by Cabinet of Ministers of Ukraine through Minister for internal affairs of Ukraine (farther central executive bodies).
- 3) the National household troops of Ukraine.

In such legal vagueness in practice investigators are accept judicial decisions in criminal realizations, that is why there is a logical question, or by the proper subjects within the framework of the described legal field they are accepted. So however the modern investigators of former militia yet passed selections to the new police, then who remained the authorized subject on realization of pre-trial investigation.

Keywords: pre-trial investigation, state bodies of power